

Handläggare: Lars B Strand
Tfn: 50809023

Till
Norrmalms stadsdelsnämnd

Granskning av äldreomsorgen 2002. Anmälan av äldreomsorgsinspektörens rapport avseende Norrmalms stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden uppdrar åt förvaltningen att genomföra de åtgärder med anledning av rapporten som föreslås i detta tjänsteutlåtande.

Ulf Berg
Stadsdelsdirektör

Yngve Lindström
Avdelningschef

Sammanfattning

Under perioden februari 2001 till januari 2002 har stadens äldreomsorgsinspektörer granskat äldreomsorgen inom Norrmalm. Deras rapport pekar bl.a. på förbättringsbehov inom organisationen i stort, boendemiljön i äldreboenden särskilt vad gäller tillgången på enkelrum samt samverkan med landstinget. I rapporten nämns också ett antal enheter där verksamheten är i stort behov av utveckling.

Stadsdelsförvaltningen delar många av de lämnade åsikterna. Det hade varit förtjänstfullt om brukarnas perspektiv framträtt tydligare i rapporten. När det gäller förvaltningens organisation delar inte förvaltningsledningen äldreomsorgsinspektörens bedömning. Förvaltningen delar dock uppfattningen att det är otillfredsställande att många pensionärer alltjämt delar rum i äldreboendena. Stadsdelsförvaltningen planerar också sedan en tid en utglesning av boendet. En översyn av äldreboendena i Sabbatsbergsområdet pågår med bl.a. syftet att ge alla rätt till eget rum.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom avdelningen för strategi och stöd efter samråd med vissa enhetschefer, utförarchefen och enhetschefen för biståndshandläggarna. Information har lämnats i förvaltningsgruppen.

Bakgrund

Under perioden februari 2001 fram till januari 2002 har äldreomsorgsinspektörerna Ulla Johansson och Ingrid Hjalmarson granskat äldreomsorgen inom Norrmalms stadsdelsområde. Granskningen omfattar såväl kommunala som enskilt drivna enheter. Ulla Johansson har den 13 mars 2002 lämnat en rapport över den genomförda granskningen. Rapporten utdelas separat till nämndens ledamöter och ersättare m.fl. Inom ramen för sin kampanj "Operation Äldreomsorg" har även länsstyrelsen granskat ett antal äldreboenden inom Norrmalms stadsdelsnämnd. Länsstyrelsens och äldreomsorgsinspektörernas granskning har delvis sammanfallit tidsmässigt.

Äldreomsorgsinspektören konstaterar att under år 2001 uppvisade 10 av 14 utförarenheter underskott. Enligt hennes uppfattning är vidare boendestandarden inom heldygnsomsorgen otillfredsställande främst p.g.a. att alltför många delar rum. Enligt hennes uppfattning har problem som uppstått sitt ursprung i organisationen. Beställarsidan saknar enligt hennes uppfattning en funktion med ansvar för framåtsträvande planering och enhetscheferna, liksom utförarchefen, har för stora ansvarsområden. Vidare har biståndshandläggargruppen enligt rapporten haft svåra arbetsförhållanden under 2001. Biståndshandläggarnas schablonmässiga tidsangivelser bör ses över. Enhetscheferna för hemtjänsten behöver stöd och ges möjlighet till utveckling i sitt arbete med att leda stora hemtjänstgrupper.

När det gäller de enskilt drivna enheterna anser äldreomsorgsinspektören bl.a. att S:t Petershemmet har en boendestandard som inte motsvarar kraven för ett modernt äldreboende vad gäller hygienutrymmen.

I rapporten pekas också på förtjänstfullt utvecklingsarbete som utförs inom Norrmalm. Stadsdelsnämnden uppges ha satsat på anhörigstöd, utvecklat den kommunala sjuksköterskans roll, utvecklat en väl fungerande rehabilitering och satsat på äldres friskvård i samarbete med landstinget. Stadsdelsförvaltningen har vidare skapat en bra struktur för sin verksamhetsuppföljning. I rapporten lämnas också exempel på väl fungerande verksamheter liksom på verksamheter i stort behov av utveckling. Läkarnas tillgänglighet uppges vara ojämn.

Sammanfattningsvis pekar rapporten på följande förbättringsområden

- Förvaltningen behöver synlig- och tydliggöra roller och ansvar och befogenheter genom hela organisationen för att uppnå dynamik och för att skapa förståelse för varandras arbete. Vidare behöver forumen för diskussion kring verksamhetsfrågor

utvecklas om man vill få till stånd en utveckling i syfte att insatserna till de äldre ska vara likvärdiga och hålla en jämn kvalitet vid samtliga kommunala enheter

- Analysera och vidta åtgärder med anledning av verksamhetsuppföljningen. Det är även angeläget att diskussionen kring resultaten fördjupas och förs på alla nivåer i organisationen
- Förvaltningen behöver ta fram en övergripande plan för utveckling av boendemiljön för stadsdelens äldreboenden
- Fortsatt arbete för att minska sjukfrånvaron
- Kontakten och kommunikationen med landstingets ansvariga behöver utvecklas
- Stöd till den öppna hemtjänsten för att kunna möta de krav som ställs på verksamheten och i samverkansfrågor med psykiatri och primärvård
- Biståndshandläggarnas förutsättningar i förhållande till uppdraget

I rapporten nämns också ett antal enheter där verksamheten är i stort behov av utveckling och där personalen behöver få arbetsro och stöd i det utvecklingsarbete som påbörjats.

Vid stadsdelsnämndens sammanträde den 21 mars lämnade stadsdelsnämnden följande uppdrag till stadsdelsförvaltningen med anledning av äldreomsorgsinspektörens rapport.

I äldreomsorgsinspektörernas rapport påpekas att problemet med de kvarvarande dubbelrummen i äldreboenden på Sabbatsbergsområdet slutligt måste lösas, liksom att boende där måste få större möjligheter att komma ut. Dessutom uppmanas stadsdelsnämnden att fortsätta den inledda kraftsamlingen för att minska personalens sjukfrånvaro.

Förvaltningen är redan i färd med att hitta lösningar på problemen. Vi vill ändå för tydlighets skull påpeka att förvaltningen har följande uppdrag:

- Placeringen av personer i dubbelrum som begärt att få bo i enkelrum måste stoppas. Den nyligen tillsatta utredningen för utveckling av äldreomsorgen på Norrmalm har som prioriterat uppdrag att snarast redovisa hur alla boende i fortsättningen skall kunna erbjudas eget rum.
- Utredningen får också i uppdrag att föreslå ett nytt äldreboende på Sabbatsbergsområdet. Flera av de nuvarande husen är totalt omoderna och alltför tungarbetade för personalen. I förslaget skall hänsyn tas till det faktum att många stockholmare utanför Norrmalm vill flytta till våra äldreboenden.
- Det påbörjade arbetet med att minska sjukfrånvaron ska fullföljas.
- Äldre människor har rätt till en trevlig vardag med bland annat utevistelser. Förvaltningen får i uppdrag att redovisa hur detta kan underlättas vid Gustav Vasa-hemmet och de andra boenden som har samma problem. De extra resurser som nämnden fått över sedan enheternas underskott täckts skall bland annat kunna användas till detta.

Förvaltningens synpunkter

Stadsdelsförvaltningen anser att inspektörerna beskriver verksamheten väl. Förvaltningen delar också många av de lämnade åsikterna.

Förvaltningen vill dock erinra om att rapporten lämnas 14 månader efter det att inspektionen inleddes. Under denna tid har naturligtvis förändringar och en utveckling i verksamheten ägt rum. Rapporten klargör inte helt vid vilken tidpunkt som de redovisade åsikterna har iakttagits. De kriterier som enligt uppgift ligger till grund för granskningen redovisas inte heller entydigt i rapporten. Den bilaga med kriterierna som åberopas finns inte heller bilagd. Detta gör att lämnade synpunkter ibland inte är helt gripbara.

Påståendet om schablonmässiga biståndsbeslut är emellertid felaktigt.

Förvaltningen tycker att det hade varit förtjänstfullt om brukarnas perspektiv framträtt tydligare i rapporten. Rapporten ger inget tydligt svar på om de boende trivs och om de och deras anhöriga anser att det ges god vård och omsorg.

När det gäller förvaltningens organisation delar inte förvaltningsledningen äldreomsorgsinspektörens bedömning, vilket också redovisas i rapporten. Förvaltningen har ett "bottom-up"-perspektiv. D.v.s. förvaltningens synsätt är att enheterna ska vara så självständiga att de blir så likvärdiga enskilda utförarens enheter som möjligt. Enheterna ska förberedas på konkurrensutsättning och ev. avknoppning. Då de ingår i koncernen Stockholm ska de naturligtvis rätta sig efter de kommungemensamma regler och policies som gäller. Av detta synsätt följer enligt förvaltningsledningens mening att det inte bör finnas en central stab i förvaltningen som övertar enheternas ansvar för t.ex. utveckling. Däremot träffar stadsdelsdirektören regelbundet alla enhetschefer. Utförarchefen och beställarchefen har också en ständigt pågående dialog med utvecklingsenheten inom stadsdelsförvaltningens beställaravdelning. Den senare enheten är just en sådan funktion med ansvar för stöd och råd med framåtsträvande planering som äldreomsorgsinspektören saknar. Enheten analyserar också och föreslår åtgärder med anledning av verksamhetsuppföljningarna vad avser ekonomi och kvalitet.

I samband med en aktuell uppföljning av stadsdelsförvaltningens organisation kommer utförarchefens ledningsspann att ses över.

Äldreomsorgsinspektören säger att det saknas fora för verksamhetsdiskussioner. Stadsdelsnämnden har emellertid beslutat att anordna ett större seminarium i höst med företrädare för politiker, förvaltningstjänstemän, enhetschefer, fackliga organisationer och vårdpersonal av olika kategorier. I förvaltningsledningen pågår också en fortgående diskussion om äldrefrågor.

Förvaltningen tar sitt ansvar för planeringen av hur behovet av äldreomsorg kan och ska tillgodoses på längre sikt. Förvaltningen delar dock uppfattningen att det är otillfredsställande att närmare 100 pensionärer i Norrmalm alltjämt delar rum i

äldreboendena. Detta får emellertid ses mot bakgrund av dels en pressad ekonomisk situation, dels en brist på lägenheter i äldreboenden.

Den pressade ekonomiska situationen redovisar även äldreomsorgsinspektören, men på ett sätt som ger intryck av att det skulle varit möjligt att uppnå såväl högre kvalitet som lägre kostnader i äldreboendet. Förvaltningen är av en annan uppfattning. När det gäller tillgången på lägenheter i äldreboendena är Norrmalm nu i den situationen att efterfrågan avtar. I samarbete med grannstadsdelarna Kungsholmen och Östermalm planerar därför stadsdelsförvaltningen sedan en tid utglesning av boendet i dubbelrummen vartefter behovet av heldygnsomsorg kan tillgodoses på annat sätt. malm. När utredningsresultatet föreligger från den nyligen tillsatta utredningen om behovet av och inriktning på särskilda boendeformer föreligger kommer stadsdelsförvaltningen och stadsdelsnämnden att ha en tydligare beskrivning av planeringen för äldreomsorgens utveckling och ett underlag för en strategi för den närmaste åren.

Parallellt med denna utredning har en översyn av äldreboendena i Sabbatsbergsområdet genomförts. Även för denna utredning har syftet varit att tillgodose de möjligheter som finns att på kort sikt minska andelen dubbelrum. Vidare är tanken att effektivt tillvarata de lokal- och personalresurser som finns i området. Ett förslag till åtgärder på kort sikt redovisas i ett tjänsteutlåtande till stadsdelsnämndens sammanträde i maj. Samtidigt lämnar stadsdelsförvaltningen en av länsstyrelsen begärd redogörelse för åtgärder med anledning av länsstyrelsens tillsynsbesök i Adolf Fredrikshuset resp. Klockhuset.

Enligt förvaltningens mening finns en bra samverkansöverenskommelse med Norra Stockholms sjukvårdsområde. Dock finns svårigheter att genomföra överenskommelsen i praktiken. Förvaltningen arbetar på att utveckla samverkan på ledningsnivåerna närmast under sjukvårdsområdets ledning. Förvaltningen delar äldreomsorgsinspektörens uppfattning att samverkan behöver förbättras, särskilt mellan primärvård och hemtjänst.

Förvaltningen kommer även att analysera de påpekanden som ges i rapporten om utvecklingsbehov för specifika enheter och tillsammans med enhetscheferna arbeta vidare för att utveckla verksamheten. Enhetscheferna kommer därefter att återkomma och beskriva åtgärderna för stadsdelsnämnden.

Ansträngningarna att minska sjukfrånvaron fortsätter under personalavdelningens ledning i samverkan med de fackliga organisationerna.

Bilagor

1. "Granskning av äldreomsorgen 2002". Norrmalms stadsdelsnämnd.
Äldreomsorgsinspektör Ulla Johansson. (Tidigare utdelad)
2. Norrmalms barnchecklista